

hygð á jörðunni. Gerum hana að fagnaðarhátféð í þeim skilningi. Með því að komast sjálfir sem næst hugsjóninni í breytninni verður hátféðarhaldið þýðingarmest og best fyrir oss.

GLEÐILEG JÓL!

IMMANUEL KANT

Útdráttur úr fyrirlestri, sem fluttur var á Menningarfélagssundi Október, 1909, af Guðm. Árnasyni.

Framhald

Þessi sundurliðun hugsananna í hugmyndaflókka er til þess að sanna hin meðfæddu lög skynseminnar, sem maðurinn verður að hugsa samkvæmt. En nú eru allir hugmyndaflökkarnir sameinaðir í eina heild í skynseminni. Það sem sameiningu þessari veldur er sjálfsmeðvitund eða *ég* hvers einstaklings. Í raun og veru er það sem hver maður kallar sitt *ég* ekkert annað en skynsemi hans í heild sinni. En ef nú öll þessi lög, sem skynsemin verður að starfa samkvæmt til þess að geta eignast þekkingu, sem ekki er sífeldum breytingum undirorpin, eru hvergi til nema í skynseminni, þá er auðsætt að það er skynsemin, sem að hálfu leyti skapar heiminn. Heimurinn eins og vér þekkjum hann er heimurinn eins og skynsemin skynjar hann, og hann er undir hennar lögum. Það eina sem vér, þess vegna, getum vitað um heiminn er það að hann er skynseminnar heimur; hlutirnir fyrir utan oss eru það sem skynsemin gerir úr þeim, þeir eru fyrirburðir (Phenomena) en hvað þeir eru í sjálfu sér, nefnilega veruleikinn í þeim ósteyptur í móti skynseminnar, getum vér ekki vitað, en eitthvað eru þeir samt sem áður, vegna þess, að skynsemin hlýtur að fá efni sitt utan að, það býr hún ekki til sjálf.—Hlutirnir sjálfir, heimurinn eins og hann er áður en mannleg skynsemi býr til úr honum sinn heim, það sem Kant kallar: "das Ding an sich" er hið óþekta og óskynjanlega (Noumena).